

Til Klima- og miljødepartementet

Innspill til natur- og klimameldinger

Vi viser til invitasjon til å komme med skriftlig innspill til arbeidet med nye stortingsmeldinger om naturmangfold og klima i 2024.

I tillegg til innspillene i dette dokumentet, vil vi vise til innspillene vi har sendt inn i forbindelse med [innspillsmøte 28. april 2023 om oppfølging av den globale naturavtalen](#) og i forbindelse med [høringen på Klimautvalget 2050 sin rapport](#).

Skogen leverer en lang rekke økosystemtjenester, og det er viktig at fokuset på de ulike tjenestene balanseres når man utformer nye tiltak for klima og natur. Selv om enkelte tiltak, slik som redusert nedbygging av skog, kan ha positive effekter både for klima og naturmangfold, vil det også være en del tiltak for ivaretagelse av naturmangfold som vil begrense skogens muligheter til å bidra i det grønne skiftet fordi de reduserer muligheten til å benytte fornybart råstoff fra skog. Det er derfor viktig at balansen mellom ulike hensyn ligger til grunn ved utforming av begge de to stortingsmeldingene og at de politiske avveiningene av tiltakene som foreslås må være godt vitenskapelig fundert.

Under vil vi summere opp våre hovedinnspill til de enkelte stortingsmeldingene.

Stortingsmelding om naturmangfold

- Det er viktig at man ser vern og bærekraftig bruk i sammenheng når man vurderer hvordan naturmangfoldet skal bevares. Det er særlig to verktøy som er viktige for ivaretagelse av artsmangfoldet i skogen; miljøsertifisering, som setter krav til miljøhensyn der det drives skogbruk, og frivillig vern av skog.
- Dagens lov- og sertifiseringskrav legger i dag strenge føringer for forvaltningen av den norske skogen. I dag er over 30 prosent av det produktive skogarealet i Norge underlagt moderate eller sterke restriksjoner. Disse tiltakene har bidratt til en positiv utvikling for biologiske mangfoldet i skog de siste 20 årene. Det er viktig at disse tiltakene inkluderes når man vurderer hvordan naturavtalen skal følges opp.
- Frivillig vern av skog har bidratt til å senke konfliktnivået og øke fremdriften i skogvernet. Skogovervåkingen viser at ordningen er treffsikker for å oppfylle

målene med skogvernet¹. Det er viktig at ordningen sikres gjennom forutsigbarhet i bevilgningene og at rammene for ordningen ligger fast.

- I vurderingen av hva slags skog det er viktigst å bevare, er det behov for å se på representativitet i et større perspektiv enn Norge. Konkret betyr det at vi bør verne mer av den naturen som er spesiell for Norge (ansvarsnatur) og mindre av den naturen som er godt fanget opp i vern og bevaring i andre land.
- Nedbygging av skog i Norge er av et omfang som reduserer leveområder for biologisk mangfold i skog og som bidrar til betydelige klimagassutslipp. Nedbygging av skog må unngås der det ikke er strengt nødvendig, særlig når det gjelder høyproduktiv skog. Nødvendig nedbygging må kompenseres med tilplanting av tilsvarende areal et annet sted. For å oppnå et variert skogbilde, kan det gis føringer om bruk av flere treslag.
- Restaurering av natur kan være positivt for naturmangfold og klima, men er ofte kostbart. Det bør derfor prioriteres der det er kort vei tilbake til naturtilstanden og der det i liten grad kommer i konflikt med andre samfunnsformål. Det er viktig at det etableres finansieringsordninger som gir tilstrekkelige insentiver for å få gjennomført tiltaket.
- Det er viktig at man gjennom den nye stortingsmeldingen klargjør hvordan Norge skal følge opp den globale naturavtalen gjennom å utarbeide nasjonale føringer for forvaltning av natur i kommunene. Dette for å unngå at vi får mange forskjellige løsninger og hensyn med variabel faglig forankring.

Stortingsmelding om klima

- Skogen er svært sentral i klimaarbeidet, da den årlig binder CO₂ tilsvarende nesten 40 prosent av klimagassutslippene våre, og fordi den produserer fornybar biomasse som kan brukes til å erstatte fossile ressurser.
- Den høye bindingen i norsk skog er et resultat av en aktiv skogbrukspolitikk med storstilt skogplanting etter 2. verdenskrig. Skal vi sikre høy karbonbinding også fremover, er det viktig å satse på aktiv skogskjøtsel nå, slik som planting og ungsogpleie.
- FNs klimapanel viser at vi må øke det globale skogarealet i stor skala for å fjerne CO₂ fra atmosfæren og for å produsere nok fornybar biomasse. Norge har store gjengroingsarealer tilgjengelig for påskoging, og det er viktig at vi tar vår del av ansvaret gjennom optimal bruk av disse arealene i klimasammenheng.
- Nedbygging av skog må begrenses, da det gir betydelige klimagassutslipp og legger press på gjenværende skogarealer. Nødvendig nedbygging må kompenseres med tilplanting av tilsvarende areal et annet sted. For å oppnå et variert skogbilde, kan det gis føringer om bruk av flere treslag.

¹ [NIBIO rapport M-2481 2023 «Arealrepresentativ overvåking av skogvernområder gjennom Landsskogtakseringen: 2017-2021»](#)

- Skogen vokser sakte, derfor er det viktig at det settes langsiktige klimamål for skog- og arealbrukssektoren, som tar høyde for uttak av fornybar biomasse tilsvarende bærekraftig hogstnivå og som stimulerer til å øke opptaket i sektoren i tråd med utredet potensial. Klimaregelverket og oppdaterte forpliktelser ovenfor EU må stimulere til dette.

I tillegg vil vi svare ut noen av de spesifikke spørsmålene fra invitasjonen.

Spørsmål 1 - Når vi i 2050 har nådd natur- og klimamål, hva er de tre viktigste grepene som ble gjort i dag for å komme dit?

1. Kontinuerlig forbedring av sertifiseringsordningene for skogbruk, samt aktiv bruk av ordningen frivillig vern av skog, har bidratt til å bedre den økologiske tilstanden i skog.
2. Nedbygging av natur er kraftig redusert. Nye utbygginger plasseres i langt større grad på arealer som allerede er nedbygd, og nødvendig nedbygging kompenseres gjennom påskoging/restaurering. Dette har ført til lavere utslipp knyttet til nedbygging, og mindre tap av naturmangfold som følge av nedbygging.
3. Vi har lyktes i å oppskalere klimatiltak i skog som bygger opp skogressursen og øker CO₂-bindingen i norsk skog. Norsk forbruk er i større grad basert på gjenbruk og bruk av fornybare materialer, basert på økt utnyttelse av biomasse fra norsk skog innenfor bærekraftige rammer. Dette har bidratt til å redusere utslipp i andre sektorer.

Spørsmål 2 - Hvilke viktige rammer og hensyn må de to meldingene ha med seg fra ditt ståsted?

Det er viktig at de to meldingene sees i sammenheng, slik at man ikke ender opp med tiltak og føringer på ett felt som kan hindre oppfyllelse av nasjonale og internasjonale mål på et annet felt. For skogen er dette spesielt aktuelt, fordi skogen tilbyr en lang rekke tjenester som samfunnet stadig trenger mer av (eks. karbonbinding, levested for arter, vern mot klimarelaterte skader osv.). Det er viktig med balanse mellom ulike hensyn når nye tiltak utformes.

Det er også viktig at man tar høyde for at skogen selv allerede blir og i økende grad vil bli påvirket av klimaendringer. Dette vil påvirke skogens muligheter for å tilby viktige økosystemtjenester. Vi har imidlertid behov for økt kunnskap om klimatilpasning av skogskjøtselen, og det er viktig at det prioriteres å bruke midler til forskning og

rådgivning på dette i tiden fremover. Det må iverksettes effektive tiltak for å klimatilpasse skogen.

Spørsmål 3 - Arealbruksendringer er en stor utfordring både for natur og klima. Hva bør meldingene legge frem for å sikre at arealbruken fremover bidrar til at vi når natur- og klimamålene?

Nedbygging av natur er en stor utfordring, både mtp. ivaretagelse av naturmangfold, fordi det medfører store klimagassutslipp og fordi det reduserer muligheten til produksjon av fornybart råstoff i fremtiden. Det er derfor viktig at nedbyggingen begrenses. Det bør bli vanskeligere å bygge ned natur, særlig natur som er spesielt viktig for artsmangfoldet og som binder mye karbon. Dette gjelder spesielt høyproduktiv skog. Det bør stimuleres til at utbygging skjer der det allerede eksisterer infrastruktur i dag.

Der man av tungtveiende samfunnsformål likevel må bygge ned skog, bør dette kompenseres gjennom å plante til tilsvarende arealer med skog, slik at karbonbinding og skogproduksjon opprettholdes over tid.

Norge har et stort potensiale for planting på gjengroingsarealer. Slik tilplanting er nøye utredet og testet ut gjennom et statlig finansiert, treårig pilotprosjekt. Resultatene fra prosjektet viste at dette var et effektivt klimatiltak som kan gjennomføres med akseptable konsekvenser for friluftsliv og naturmangfold. Vi mener at man bør kunne bruke de arealene man avdekket som aktuelle for tilplanting gjennom dette prosjektet til å gjennomføre kompensasjonsplanting. For å oppnå et variert skogbilde, kan det gis føringer om bruk av flere treslag.

Ved utforming av føringer og virkemidler tilknyttet avskoging/nedbygging, må det skilles mellom irreversibel og reversibel nedbygging. Avskoging til landbruksformål, slik som omgjøring til beite eller bygging av landbruksveier, bør ikke behandles på samme måte som irreversibel avskoging der arealene ikke kan tilbakeføres til opprinnelig arealtilstand.

Spørsmål 4 - Internasjonalt samarbeid er nødvendig og viktig for å løse klima- og naturkrisa. Hvordan kan internasjonalt samarbeid styrkes på klima- og naturområdet i årene fremover?

Internasjonalt samarbeid er avgjørende, men det er viktig at regelverkene gir tilstrekkelig fleksibilitet og tar hensyn til lokale forhold, slik at landene kan iverksette de tiltakene som er mest effektive for å nå målene.

Norge er i mange tilfeller et «anderledesland» når det gjelder klima og natur. I motsetning til mange andre europeiske land, har Norge fortsatt mye natur og store naturressurser. F.eks. kan vi høste mer fra en stor og stadig økende skogressurs innenfor bærekraftige rammer. Det er stort behov for disse ressursene i det grønne

skiftet, både nasjonalt og globalt. Det er viktig at internasjonale regelverk og mål ikke legger føringer som hindrer slik utnyttelse av norske skogressurser. Dette påpekes også av Klimautvalget 2050².

Spørsmål 6 - Hva trenger kommuner, næringsliv og andre av kunnskap og virkemidler for å ivareta naturen bedre i denne regionen?

Det er viktig at det etableres et objektivt og etterprøvbart system for overvåking av arealbruk i Norge, etter modell fra Landsskogtakseringen, som har drevet med slik systematisk overvåking av skogen i over 100 år.

For å sikre at natur og klima faktisk blir tydeligere vektlagt i lokale beslutninger om arealbruk, trengs det mer ressurser og kompetanse rundt dette i kommunal forvaltning.

Spørsmål 7 - Hvilke andre grep enn vern kan vi ta for å sikre langsiktig beskyttelse og bevaring av viktige naturområder (jamfør mål 3 i naturavtalen)?

Når det gjelder skog, er det spesielt to verktøy som er viktige for beskyttelse og bevaring av artsmangfoldet; miljøsertifisering og skogvern.

I skog der det drives skogbruk er krav til miljøhensyn gjennom de internasjonale miljøsertifiseringsordningene PEFC og FSC svært viktige. Som et av få land i verden er så godt som hele det norske skogbruket sertifisert etter miljøsertifiseringsordningen PEFC, mens ca. 10 prosent av skogen er sertifisert etter FSC. Til sammenligning er bare om lag 10 prosent av skogene globalt miljøsertifisert. Basert på internasjonale kriterier utarbeides det egne nasjonale standarder tilpasset norske forhold. Standardene stiller en rekke krav til skogbruket, som baseres på lover, men ofte er strengere enn lover på hensyn til naturmangfold. Sertifiseringsordningene revideres periodisk, i en demokratisk prosess hvor en lang rekke organisasjoner og relevante myndigheter inviteres med. Representanter fra både økonomiske sosiale og miljømessige interesser deltar og kommer til konsensus.

Sommeren 2022 kom 15 organisasjoner, herunder fire klima- og miljøorganisasjoner til enighet om revidert Norsk PEFC Skogstandard. Den reviderte standarden inneholder en rekke endringer. Her er spesielt kravene knyttet til miljø og friluftsliv innskjerpet for å sikre det biologiske mangfoldet og mulighetene for friluftslivet lokalt. Konkret for naturmangfold er det blant annet innført krav om 5 prosent avsetning av biologisk viktig områder (BVO) for eiendommer større enn 1500 dekar og økt hensyn til fuglene i skogen. Det er også et klart mål om å utnytte mulighetene for bruk av lukkede hogstformer, som vil gi et mer variert skogbilde og være fordelaktig for skyggekrevede arter.

Periodevis revisjon av både internasjonale kriterier og nasjonale standarder sikrer at skogbehandling og hensyn til miljøet stadig justeres basert på ny kunnskap. Vi har tro

² Se [Klimautvalget 2050 sin utredning](#), s. 75.

på at dette er riktig vei for detaljregulering av skogbruket også fremover, og viser til at FNs naturpanel også peker på at nettopp sertifisering og miljømerking er et viktig verktøy for å nå målene om ivaretagelse av biologisk mangfold.

En gjennomgang Skog og landskap (nå NIBIO) gjennomførte i 2012³ viste at om lag 31 % av det produktive skogarealet i Norge er underlagt moderate eller sterke restriksjoner grunnet miljøhensyn i lov og sertifiseringskrav.

Overvåking av skogen gjennom Landsskogtakseringen viser at tiltakene har ført til en markant bedring i tilstanden for det biologiske mangfoldet i skog de siste 20 årene. Det har blitt mer gammel skog, mer døde trær, flere grove, gamle trær og mer lauvskog. Vi mener det er viktig og riktig å inkludere mange av tiltakene som er pålagt skogbruket gjennom miljøsertifiseringen når man skal avgjøre hvordan naturavtalen følges opp.

Når det gjelder strengt vern, vil vi trekke frem frivillig vern av skog som et effektivt og målrettet tiltak. Denne ordningen har redusert konfliktnivået og økt fremdriften i skogvernet betydelig. Skogeierne stiller opp og tilbyr mer areal enn myndighetene har bevilgninger til å verne. Frivillig skogvern utgjør sammen med miljøsertifisering, bærebjelken i arbeidet med å bevare det biologiske mangfoldet i skogen. Det er derfor viktig med forutsigbarhet i bevilgningene til frivillig vern-ordningen, og at rammene for ordningen ligger fast.

Spørsmål 8 - Med utgangspunkt i 2050-utvalgets hovedanbefalinger (se lenke), hva bør klimameldingen prioritere å følge opp, sett fra ditt ståsted?

Klimautvalget anbefaler at det settes egne mål for opptak og utslipp i skog- og arealbrukssektoren. Vi støtter dette, og vil understreke at det er viktig at disse målene er langsiktige og bygger på realistiske framskrivinger for hva som er mulig å oppnå innenfor sektoren. I den sammenheng vil vi påpeke at det er begrensede muligheter for å øke opptaket i skogen på kort sikt (2030), men at det er betydelig potensiale for å øke opptaket i norsk skog på lang sikt (2100) ved å gjennomføre utredede klimatiltak i skog.

Klimautvalget legger i sin analyse til grunn at 25% av utslippsreduksjonene som er nødvendige for å nå lavutslippmålene i 2050, baseres på bruk av biomasse som erstatning for fossile ressurser. De påpeker imidlertid at dette vil kreve store mengder biomasse og at det er uklart hvorvidt så store mengder med bærekraftig produsert biomasse vil være tilgjengelig. Vi mener at vi bør produsere mest mulig av den biomassen vi har behov for selv. Det er derfor det er viktig at det legges til rette for økt produksjon og uttak av biomasse fra norsk skog, innenfor bærekraftige rammer, og at det stimuleres til videreføring av denne biomassen innenlands. Dette for å sikre mest mulig tilgang på biomasse og biobaserte produkter til substitusjonsformål.

³ [Rapport fra Skog og landskap; 02/2012 - Effekter av ulike miljøhensyn på tilgjengelig skogareal og volum i norske skoger](#)

Klimautvalget peker også på behovet for økt sirkularitet og gjenbruk. Svært mange ressurser er begrensede, det gjelder også biomasse fra skog. Det er derfor viktig at vi benytter biomassen optimalt, og stimulerer til gjenbruk. Når det gjelder treprodukter, er det særlig et potensiale for økt sirkularitet i byggsektoren. Her kan offentlige myndigheter påvirke gjennom å sette krav til levetid og ombruk av materialer i byggt tekniske forskrifter og offentlige anskaffelser.

Spørsmål 9 - Hvordan legge til rette for en rettferdig omstilling til lavutslippssamfunnet, og hvordan bør en klimapolitikk som når klimamålene innrettes slik at den har legitimitet og aksept i samfunnet?

Tiltakene må være forståelig og oppfattes som relevante for å nå målene. Byrdefordelingen må hensynta både økonomisk, miljømessig og sosial bærekraft.

Med vennlig hilsen

NORGES SKOGEIERFORBUND